

Můj atlas ptáků

40

CÍL:

- Podpora zájmu o pozorování přírody. Rozvoj vnímavosti, citlivého vztahu a přístupu k přírodě.
- Rozvoj a osvojení vědomostí a dovedností pro pozorování ptáků v jejich přirozeném prostředí.
- Osvojení vědomostí o podmínkách života ptáků.
- Utváření ohleduplného vztahu k životnímu prostředí, porozumění ekologickému problému – úbytku ptačí populace, pochopení environmentálních souvislostí a příčin ohrožení.
- Osvojení vědomostí a dovedností pro samostatné řešení problému, samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci o problémech životního prostředí.

MOTIVACE:

Stát se pozorovatelem ptáků je první krok na cestě jak se stát vědcem zkoumajícím jejich život = ornitologem. Je to zajímavé a určitě i zábavné.

CÍLOVÁ SKUPINA:

žáci ZŠ, SŠ

DOBA TRVÁNÍ:

individuálně dle podmínek, minimálně 1 vyučovací hodina (45 minut)

MÍSTO:

pro zadání – pracovna, učebna
pro pozorování – zahrada, pole, louka, les, loučka u rybníka či potoka

POMŮCKY:

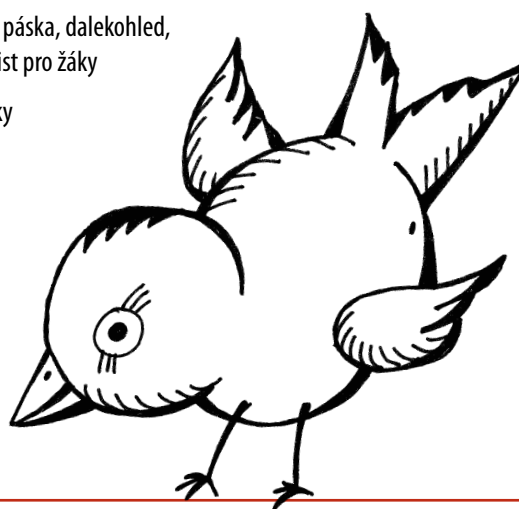
zápisník, sešit nebo blok, pastelky, lepící páska, dalekohled, fotoaparát (není podmínkou), pracovní list pro žáky

PŘÍPRAVA:

pracovní listy a pokyny pro žáky, pomůcky

METODY A FORMY PRÁCE:

- motivace
- prezentace
- pozorování v terénu
- monitorování
- samostatná práce
- badatelské metody
- řízená výměna názorů a zkušeností

POSTUP:

I. Pro pedagoga

- Motivace a seznámení žáků s tématem.
- Zadání úkolu – může proběhnout v rámci výuky, na pobytovém programu či exkurzi, nebo jako domácí úkol.
- Seznámení se zásadami práce v terénu
- Poučení žáků o bezpečnosti.

II. Pro žáka

- Pročti si pracovní list, pokud budeš potřebovat radu, zeptej se svého pedagoga nebo rodičů.
- Najdi si vhodné místo na pozorování – zahrada, pole, louka, les, loučka u rybníka či potoka.
- Svě oblečení se snaž přizpůsobit barvě okolní přírody, ptáci tě hned tak neobjeví.
- Chovej se klidně a buď trpělivý.
- Jakmile objevíš ptáka, prohlédni si ho dalekohledem: Jak pták vypadá? Jaký to může být druh? Co dělá? Je jeden nebo tvoří pár či hejno? Vydává nějaké zvuky?
- Zkus ho vyfotografovat nebo namalovat. Nebo si najdi jeho fotografii či obrázek v časopisech nebo na internetu.
- Ke každému pozorovanému druhu ptáka si udělej poznámky do svého deníku = atlasu ptáků. Zapiš si: Vzhled a velikost ptáka. Místo, kde jsi ho pozoroval. Ve kterém ročním období to bylo – můžeš zaznamenat i přesné datum. V jaké fázi života pták je – toká, hnízdí, stará se o mláďata.

45+ min

I. st.
ZŠII. st.
ZŠ

SŠ

Co v dané chvíli pták dělá – staví hnízdo, krmí mláďata, loví, čistí si peří apod. Jaká je jeho potrava. Informace, které nevíš, si vyhledej v knihách nebo na internetu, např. www.birdlife.cz

- Podobně si můžeš zaznamenat do svého atlasu informace o všech druzích ptáků ve svém okolí.
- Pokud budeš mít štěstí, najdeš na svých vycházkách i peříčko, kousek skořápky nebo jiné pobytové znamení. Svě poklady si popiš a nalep do atlasu či si pro ně vytvoř speciální krabičku.
- Zamysli se, jaké jsou podmínky pro život ptáků v okolí tvého bydliště či školy. Existuje nějaký problém v ptačí populaci? Dokážeš určit jeho příčinu a následky? Můžeš tento problém zmírnit vlastní činností? Informace, které nevíš, si vyhledej v knihách nebo na internetu, např. www.birdlife.cz
- Připrav si zprávu o svém bádání. Podoba může být písemná, či jako soubor fotografií, obrázků, nebo elektronická.

REFLEXE:

- Jak se vám pozorování dařilo?
- Co nového jste se dozvěděli?
- Jak jste postupovali? Co se vám osvědčilo, co ne? Co byste udělali jinak?
- Co bylo obtížné, co jednoduché? Co bylo největším úskalím? Co se vám nepodařilo? Jakou dovednost považujete za důležitou? Co dalšího se ještě potřebujete naučit?
- Co bylo vaším největším zážitkem?

TEMATICKÉ OKRUHY PRŮŘEZOVÉHO TÉMATU ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA:

- **Základní podmínky života:** Ekosystémy – druhová rozmanitost.
- **Vztah člověka k prostředí:** Ekologický problém – úbytek ptačí populace (příklad, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti řešení).

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

ŽÁK

- porozumí souvislostem v biosféře, uvědomuje si podmínky života, vnímá život ve svém okolí a projevuje zájem o své okolí,
- vyhledává a třídí informace,
- samostatně pozoruje, porovnává, posuzuje a vyvozuje závěry ze získaných poznatků,
- porozumí problému, přemýšlí o příčinách a důsledcích, navrhuje řešení
- vyhledává informace k řešení problému,
- formuluje a vyjadřuje myšlenky a názory,
- naslouchá druhým,
- využívá informačních a komunikačních prostředků,
- dokáže sdělovat své zážitky i výsledky pozorování,
- diskutuje ve třídě,
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy,
- umí používat pomůcky a vybavení, zná pravidla pro pobyt a pozorování v terénu.

Zdroj: Greta Steenbocková: Ptáci – Přírodě na stopě. Computer Press, a.s., Brno 2011

I. st.
ZŠ

II. st.
ZŠ

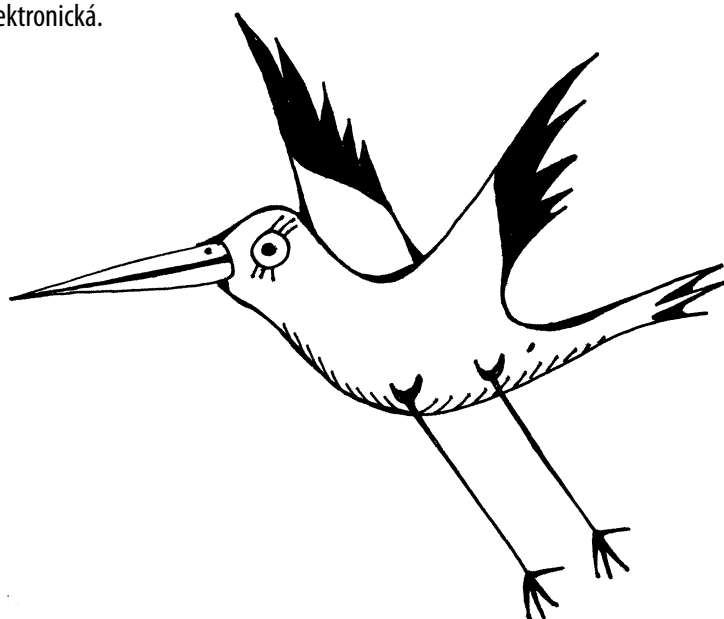
SŠ

PRACOVNÍ LIST PRO ŽÁKA

Můj atlas ptáků

Stát se pozorovatelem ptáků, je první krok na cestě jak se stát vědcem zkoumajícím jejich život = ornitologem. Je to zajímavé a určitě i zábavné. Pokusíme se být tvým průvodcem:

- Najdi si vhodné místo na pozorování – může to být zahrada, pole, louka, les, loučka u rybníka či potoka.
- Své oblečení se snaž přizpůsobit barvě okolní přírody, ptáci tě hned tak neobjeví.
- Chovej se klidně a buď trpělivý.
- Jakmile ptáka objevíš, prohlédni si ho dalekohledem: Jak pták vypadá? Jaký to může být druh?
- Co pozorovaný pták dělá? Je jeden nebo tvoří pár či hejno? Vydává nějaké hlasy?
- Pokus se ho vyfotografovat nebo namalovat. Zkus najít jeho fotografii či obrázek v časopisech, atlasech nebo na internetu.
- Ke každému pozorovanému druhu ptáka si udělej poznámky do svého deníku = tvého atlasu ptáků. Zapiš si: vzhled a velikost ptáka, místo, kde jsi ho pozoroval, dobu, ve kterém ročním období to bylo – můžeš zaznamenat i přesné datum, v jaké fázi života pták je – toká, hnízdí, stará se o mláďata, co v dané chvíli pták dělá – staví hnízdo, krmí mláďata, loví, čistí si peří apod., zkus vypátrat jaká je jeho potrava.
- Informace, které nevíš, si vyhledej v knihách nebo na internetu, např. www.birdlife.cz
- Podobně si můžeš zaznamenat do svého atlasu informace o všech druzích ptáků ve svém okolí. Postupně vznikne zajímavý a velmi cenný pozorovatelský deník. Víš, že vedením deníků a trpělivým pozorování začínalo mnoho významných přírodovědců? Například světoznámý přírodovědec Gerald Durrell.
- Pokud budeš mít štěstí, najdeš na svých vycházkách i peříčko, kousek skořápky nebo jiné pobytové znamení. Svě poklady si popiš a nalep do atlasu, či si pro ně vytvoř speciální krabičku.
- Zamysli se, jaké jsou podmínky pro život ptáků v okolí tvého bydliště či školy. Existuje nějaký problém, který ohrožuje ptačí populaci? Dokážeš určit jeho příčinu a následky? Můžeš tento problém zmírnit vlastní činností? Informace opět můžeš hledat v knihách nebo na internetu, např. www.birdlife.cz
- Připrav si pro své spolužáky zprávu o svém bádání. Podoba může být písemná, doplněná o soubor fotografií či obrázků, nebo elektronická.

I. st.
ZŠ

II. st.
ZŠ

SŠ

MŮJ ATLAS PTÁKŮ – pozorovatelský deník

Datum a místo pozorování ..... , v ..... hodin

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

I. st.
ZŠ

II. st.
ZŠ

SŠ